

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Право» першого (бакалаврського) рівня у галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», яка реалізується у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого

Освітньо-професійна програма «Право» першого (бакалаврського) рівня у галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», яка реалізується в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого, виконана у відповідності з чинним законодавством про вищу освіту й Стандарту вищої освіти, затвердженого наказом МОН від 12.12.2018 № 1379 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти».

Необхідність розроблення освітньої програми загально-правничого спрямування обумовлена сучасним станом розвитку правової системи України, правовою реформою, що постійно триває, а також вимогами громадянського суспільства щодо підвищення рівня компетентності та доброчесності представників правничої спеціальності. Професійні акценти в освітній програмі зроблено на фундаментальну теоретичну і практичну підготовку правника, який буде здійснювати професійну правничу діяльність. У результаті навчання він має з'ясувати зміст і здійснювати тлумачення норм права, прогнозувати розвиток правової науки, законодавства й правозастосовної практики, зможе швидко адаптуватися до динамічних трансформацій правової системи, ефективно розв'язувати складні завдання та конфліктні ситуації у професійній діяльності, готувати процесуальні документи, виголошувати публічні професійні промови, буде спроможний працювати у приватній юридичній практиці, в органах судової влади, адвокатурі, інших державних та юрисдикційних установах. Серед іншого, трансформація суспільного життя й швидка зміна чинного законодавства вимагають від здобувачів вищої освіти динамічності, гнучкості й здатності до постійного навчання. Особливий акцент навчання майбутніх правників має бути зроблений у сфері сучасних технологій: від ознайомлення з електронними

документами у застосунку «Дія» до опанування інструментами ведення юридичної справи в електронних професійних реєстрах та програмах. Усі ці особливості враховані в рецензованій освітньо-професійній програмі.

Навчальний план рецензованої освітньої програми є цілісним і містить навчальні дисципліни, які змістовно взаємопов'язані між собою й гармонійно формують компетентності, що передбачені Стандартом вищої освіти. Навчальний план відповідає освітньо-професійній програмі.

Серед обов'язкових навчальних дисциплін, які вивчатимуть майбутні правники – «Теорія права», «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Цивільне право», «Трудове право», «Аграрне право». Названі предмети мають сформувати цілісне сприйняття здобувачами вищої освіти правової системи та окремих її інститутів, надати системне розуміння проблем, з якими стикаються практикуючі правники. Окрім того, такі дисципліни, як «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Адміністративне судочинство» сприятимуть формуванню у студентів знань про принципи належної правової процедури, про методи застосування правозастосовної та судової практики в професійній правничій діяльності. Надважливим, на нашу думку, є вивчення такої галузі права, як «Міжнародне право», що дає здобувачам вищої освіти розуміння сутності та порядку функціонування наднаціональних інституцій, правил і принципів співіснування суверенних держав та предметних сфер їх співробітництва. Серед іншого, вивчення здобувачами вищої освіти таких дисциплін, як «Історія держави і права України» та «Історія держави і права зарубіжних країн» допоможе зрозуміти історичну генезу державних і правових інститутів, а відтак – дозволить у майбутньому ухвалювати обґрунтовані рішення у процесі правозастосування й уникнути помилок, які призводять до настання негативних юридичних наслідків.

Варто відмітити, що позитивною рисою рецензованої освітньо-професійної програми є збалансований набір освітніх компонентів, що забезпечують формування загальних компетентностей. Це навчальні дисципліни: «Логіка», «Економічна теорія», «Філософія», «Соціально-політичні студії» «Іноземна мова»,

«Студії з іноземної мови», «Мова української юриспруденції», «Українська культура». Кожна із цих дисциплін стане корисною не лише для формування загального високого рівня освіченої особистості, але й для становлення професійних якостей майбутнього правника.

У цілому, ознайомлення зі змістом освітньо-професійної програми свідчить, що запропоноване поєднання передбачених нею освітніх компонентів, у взаємодії із належним методичним забезпеченням, дозволить підготувати майбутніх правників до вирішення питань як вузькоспеціальної, процесуальної спрямованості, так і правозастосовної, комунікативної, організаційної та аналітичної сфер.

Належній реалізації підготовки майбутніх фахівців у галузі права сприяє якісне методичне забезпечення освітнього процесу, що цілком досягається в рецензованій освітній програмі. Новаторський підхід до організації освітньої діяльності передбачає органічне поєднання традиційних академічних методів і прийомів навчання і практико-орієнтованих інноваційних методик. Це досягається залученням до викладання науково-педагогічних працівників, які демонструють академічні досягнення та здійснюють особисту юридичну практику.

Безумовною перевагою рецензованої освітньо-професійної програми є акцент на академічну мобільність. Ознайомлення із офіційним веб-сайтом Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого засвідчує, що програми академічної мобільності запроваджені із кількома десятками університетів у Європі, й вони успішно реалізуються.

Ретельне ознайомлення зі змістом рецензованої освітньо-професійної програми засвідчує, що вона цілком адаптована до програми правничого блоку фахового вступного випробування для магістрів права, яка затверджується і регулярно оновлюється Міністерством освіти і науки України. Така відповідність дозволяє випускникам освітньо-професійної програми успішно вступати до правничої магістратури.

Серед переваг освітньо-професійної програми «Право» – її високий академічний, доктринальний рівень, який має належне ресурсне забезпечення.

Унікальність програми забезпечується її спрямованістю на формування soft skills у майбутніх правників, зокрема комунікативних, організаційних навичок, а також навичок вирішення конфліктних та подолання стресових ситуацій. Схвальну оцінку викликає застосування під час реалізації освітньо-професійної програми онлайн-технологій з відповідними методичними підходами, що забезпечують ефективне поєднання безпосередньої та опосередкованої форм взаємодії студентів і викладачів у вигляді змішаного навчання. Для дистанційного навчання використовуються Програмний комплекс «Автоматизована система управління навчальним закладом» і платформи Moodle (NEIK), Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, відкриті групи у соціальних мережах Facebook, Telegram, Viber тощо.

До характеристик рецензованої освітньо-професійної програми, які потребують покращення, можна віднести необхідність поглиблення її практичного компоненту, який дозволить майбутнім правникам швидко адаптуватися в професії та умовах жорсткої конкуренції. На нашу думку, варто доповнити освітньо-професійну програму «Право» освітніми компонентами, які будуть присвячені окремим напрямкам юридичної практики, приміром, адвокатури, прокуратури, функціонуванню органів юстиції. Це дозволить закласти елементи спеціалізації під час навчання майбутніх правників, дозволить їм краще зорієнтуватися у напрямках правничої професії, ознайомитися з різними напрямками правничої практики. Можливо, такі навчальні дисципліни представлені у вибіркових каталогах освітньо-професійної програми, але ознайомлення з її змістом не дозволяє зробити належний висновок.

Вивчення змісту рецензованої освітньо-професійної програми дозволяє зробити висновок, що у цілому, методики та технології викладання, що застосовують під час її реалізації, є актуальними та відповідають сучасним стандартам. Приміром, на програмі застосовуються системний підхід, що дозволяє досягти позитивного синергетичного ефекту поглибленого вивчення права. Однак, зі змісту програми незрозуміло, які саме методи застосовуються у викладанні окремих навчальних дисциплін, які спрямовані на формування soft-

skills та спеціальних компетентностей, що спрямовані на безпосереднє застосування права у практичній площині (приміром, практико-орієнтованою є СК 1.3. Навички застосування юридичного письма.). Бажано, щоб у змісті освітньо-професійної програми це питання набуло більш конкретне висвітлення.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що освітньо-професійна програма «Право» відповідає Стандарту вищої освіти, затвердженому наказом МОН від 12.12.2018 № 1379 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». Зміст програми є збалансованим, а її методичне наповнення освітніми компонентами забезпечить формування майбутнього правника, здатного поповнити ряди фахових і добросовісних правників і стати успішним у професії. Освітньо-професійна програма «Право», на нашу думку, є цілком конкурентоспроможною в сучасних умовах високої конкуренції на ринку юридичних послуг.

Доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
юридичного факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Мельничук Н.О.

